

2020-01-30

TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr KUN 2019/104

Kulturnämnden

Yttrande över detaljplan för Älta centrumkvarter

Förslag till beslut

Kulturnämnden antar förslag till yttrande enligt bilaga 1 till tjänsteskrivelse daterad den 30 januari 2020.

Sammanfattning av ärendet

Kulturnämnden har fått möjlighet att lämna synpunkter över detaljplan för Älta centrumkvarter. Kulturnämnden har yttrat sig i samrådet för detaljplan för Älta centrumkvarter som togs upp på nämndens möte den 5 december 2017 (KUN 2017/151 § 75). De synpunkter som då framfördes kvarstår. I detta yttrande framhävs kompletterande synpunkter kring planering av lokalgator och parktorget.

Kulturnämnden vill i yttrandet påpeka förändringen av planering av lokalgator i området där det i nuvarande förslag blir en lokalgata som passerar över Älta torg och vidare ner till parktorget. I det tidigare planförslaget var det tänkt att Älta torg blir ett ”nytt offentligt vardagsrum”. All trafik till lokalgatan vid kvarter 6 och 8 med en förskola och ett äldreboende kommer att ske via torggatan, över Älta torg, ner till parktorget och in på lokalgatan. Det gör att möjligheten för kulturhuset att nyttja parktorget som en utomhusscen och andra aktiviteter i stort sätt försvinner. Det kommer även att bli en mer otrygg miljö att passera för barn och unga som kommer att vistas i området.

Ärendet

Kulturnämnden yttrar sig i frågor som rör behov av anläggningar och lokaler för kulturverksamhet samt är utifrån sitt ansvarsområde remissinstans i frågor som rör fysisk planering. Nämnden ska enligt nämndens reglemente ägna uppmärksamhet åt utformning och utsmyckning av offentliga platser och byggnader samt att i övrigt, där nämndens medverkan påkallas, vara rådgivande vid utformning och utsmyckning av bostadsområden. Kulturnämnden ska verka för bevarande av estetiskt och kulturhistoriskt värdefulla eller i samhällsbilden karaktäristiska byggnader, anläggningar och anordningar. För att till fullo sätta sig in i projektet hänvisas till bifogat planmiljöprogram- och gestaltungsprogram.

Kulturnämnden har yttrat sig i samrådet för detaljplan för Älta centrum som togs upp på nämndens möte den 5 december 2017 (KUN 2017/151 §75). De synpunkter som då

framfördes kvarstår. I detta yttrande framhävs kompletterande synpunkter kring planering av lokalgator och parktorget.

Förändringen av planering av lokalgator i området är det som yttrandet fokuseras på. I nuvarande förslag planeras för en torggata som passerar över Älta torg ner till parktorget och vidare till lokalgatan. I den tidigare planförslaget var torget tänkt att bli ett "lokalt vardagsrum". All trafik till lokalgatan vid kvarter 6 och 8 med cirka 950 bostäder, en förskola och ett äldreboendet kommer att ske via parktorget. Det gör att möjligheten för kulturhuset att nyttja parktorget som en utomhusscen samt till andra aktiviteter i stort sätt försvinner. Det kommer även att bli en mer otrygg miljö att passera för barn och unga som kommer att vistas i området.

Planprogrammet från november 2019 i korthet vad gäller de frågor som berör kulturnämndens påpekande kring trafiksituationen

Planförslaget innebär en förändring av Älta centrum och utgår från övergripande strategier och mål från detaljplaneprogrammet för Ältas nya centrum från 2015. Planförslaget innebär att ytor som idag främst utgörs av parkeringsanläggningar, asfalterade gator samt mindre grönytor av varierande kvalitet tas i anspråk för ny bebyggelse. Befintligt inomhuscentrum med tillhörande parkeringsdäck föreslås rivas och ersättas med ny bebyggelse och underbyggda parkeringsgarage. Befintligt höghus i centrum kommer dock att bevaras.

Med bil nås befintligt centrum med infart från Ältavägen eller från parkeringen norr om centrum med infart från Oxelvägen. Verksamheterna i centrum använder lastvägen (Stensövägen) med infart från Almvägen för leveranser. Trafik till och från kyrkan angör via Almvägen, en parallell återvändsgata till Ältavägen som har in- och utfart från Almvägen.

Figur 7. Volymbild, vy från söder. Bilden illustrerar den föreslagna bebyggelsens volymer i förhållande till befintlig bebyggelse (avvikelser kan förekomma). Färgen på föreslagna bebyggelse illustrerar endast en princip för variationen i byggnadsvolymer, inte fasadmateriell eller fasadkulör

*Figur 7. Volymbild, vy från söder.
Bilden illustrerar den föreslagna
bebyggelsens volymer i förhållande
till befintlig bebyggelse (avvikelse
kan förekomma).*

Kvarter 2. Kultur- och fritidskvarter

Kvarteret utgörs av befintligt höghus i centrum som föreslås byggas samman med en ny byggnadskropp som detaljplanen medger uppföras i 5–6 våningar. De två byggnaderna kopplas samman av en sockelbyggnad och en upphöjd bostadsgård. Bostadsgården är utformad som en terrass ovanpå scenrummet och har en visuell kontakt med kvartersgata och torget. Detaljplanen möjliggör för cirka 50 bostäder i kvarter 2, utöver de bostäder som finns i det befintliga bostadshuset.

Kvarteret får en viktig funktion i Älta centrum tack vare dess föreslagna funktion som kulturellt centrum och mötesplats. I entréplan planeras det inrymmas lokaler för bibliotek, kultur- och fritidsverksamhet samt restaurang/café. Entréer till verksamheterna ska vara vända mot torget och parkstråket. Verksamheterna kommer därmed att vara synliga från viktiga stråk och fånga upp ett stort flöde av människor. Fasad och sockelvåning ska ges särskild omsorg beträffande gestaltning, material och arkitektonisk kvalitet för att signalera verksamheternas betydelse i det offentliga rummet. Gemensam entré är möjlig för bibliotek och kulturhus mot torget. Detaljplanen reglerar dock inte hur byggnader disponeras invändigt eller exakt placering av entréer. Genom den valda placeringen har verksamheterna även möjlighet att nyttja den offentliga utomhusmiljön för sina verksamheter.

Kvarteret planeras inte underbyggas med parkeringsgarage. Parkeringsplatser för boende och för verksamheterna föreslås placeras i parkeringsgaraget under kvarter 3. Leveranser och angöring sker huvudsakligen från kvartersgatan.

Visionskiss över möjligheter att nyttja parktorget för olika aktiviteter.

Figur 9. Möjlig utformning av kvarter 2 mot torget, vy från söder. Bild: Semrén & Månsson/Zynka Visual

Planering av ny torggata framför entrén till kulturhuset och över Älta Torg.

Figur 17. Illustrationsplan som visar på ett övergripande koncept för torgets utformning och funktioner. Bild: Sweco

Kvarter 6

Kvarteret gränsar mot torget i norr och mot Ältavägen i öst. Kvarteret är slutet med en gemensam bostadsgård. En portik föreslås i norr som skapar en mindre öppning mellan gården och lokalgatan. Detaljplanen medger bebyggelse i 5–6 våningar och underbyggt parkeringsgarage. Garageinfarten föreslås placeras mot lokalgatan och vändplanen i norr. Kvarteret bedöms inrymma cirka 160 bostäder.

Kvarter 8 – Äldreboende

Kvarteret består av en L-formad byggnadskropp som gränsar mot lokalgatan i norr och parkstråket i väst. Detaljplanen medger en bebyggelse i 4–5 våningar med underbyggt parkeringsgarage. Byggnaden föreslås inrymma ett äldreboende eller särskilt boende för

äldre med cirka 55 lägenheter. Entré samt garageinfart placeras mot lokalgatan dit även angöring och varuleveranser sker.

Trafikplanering

Utredningar om Ältavägens framtida utformning och funktion pågår tillsammans med vägghållaren Trafikverket. Det föreslagna cykelnätet inom planområdet ger en god tillgänglighet till viktiga målpunkter inom och utanför planområdet (se figur 20) samt till det regionala cykelstråket längsmed Ältavägen. Det föreslagna gångtrafiknätet ger väl tilltagna ytor för vistelse centralt i området. Nätets finmaskighet ger korta gångavstånd och med välutformade gångbanor och passager samt fordonstrafik i gångfart kan gående i alla åldrar röra sig genom området och till viktiga målpunkter på ett säkert sätt. Fler och bättre korsningsmöjligheter för gående och cyklister föreslås över de mer trafikerade vägarna Oxelvägen/Almvägen. Befintlig gångtunnel under Oxelvägen i västra änden av torget kommer att ersättas med ett övergångsställe.

Figur 20. Föreslagna huvudstråk genom Älta centrum för respektive trafikslag. Bild: Sweco

Torggata

I anslutning till torget planeras en torggata som sträcker sig från Ältavägen i öst till Oxelvägen i väst samt till den nya lokalgatan i norr. Söderifrån ansluter även en kvartersgata. Gatan kommer i öst-västlig riktning att ha en körbanebredd på 5,5 meter för att uppmuntra till låga fordonshastigheter på de gåendes villkor. I nordlig riktning mot lokalgatan kommer körbanan krympas till 5 meter på grund av korsningsanspråken av gående och cyklister längs denna sträcka. Längs med denna sträcka kommer även gestaltningen av gatan indikera gångfartsområde för att ge en säkrare trafiklösning där gående och cyklister har företräde. På torggatan planeras även hastighetsdämpande åtgärder såsom upphöjda korsningar i syfte att få ner fordonshastigheten. I anslutning till kvarter 1 mot fasad och entré planeras en bredare gångbana.

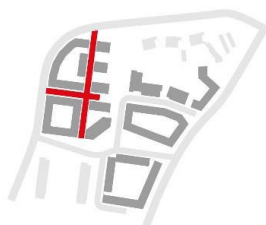

Torggatan ansluter till ett parkeringsgarage under kvarter 1, ett garage som kommer inrymma parkering för boende samt för besökare till centrum. Leveransgarage är lokaliserat på baksidan av kvarter 1 och nås via kvartersgatan som ansluter till torggatan söderifrån. Längs den öst-västliga delen av torggatan förläggs ett fåtal kantstensparkeringar för centrumbesökare.

Allmän lokalgata

På lokalgatan förekommer främst angöring, varuleveranser till förskola, äldreboende samt avfallshantering. Lokalgatan är en återvändsgata som avslutas med en vändplats i öster mot Ältavägen. Vändplatsen har dimensionerats för att en sopbil ska kunna vända utan att backa. Vändplatsen utformas även med sänkt kantsten för att möjliggöra för fordon med särskilt tillstånd att nyttja gång- och cykelbanan som går längs med Ältavägen. Lokalgatan ansluter till parkeringsgarage under kvarteren på båda sidor av gatan. Lokalgatan föreslås vara 16 meter bred, med en körbana i varsin riktning, gångbanor på båda sidor av gatan och med cykling i blandtrafik. Längs med gatans norra sida föreslås även en zon med cirka 9 kantstensparkeringar och lastplats för varuleverans till förskola, äldreboende. Med lokala trafikföreskrifter föreslås dessa kunna regleras så att de vid vissa tider endast kan användas för hämtning och lämning av barn på förskolan.

De norra kvartersgatorna

Dessa föreslås vara cirka 12–14 meter breda och ha karaktären av bostadsgator försedda med gångbanor och möblering/angöring, med god möjlighet till cykelparkering. Gatorna sträcker sig från Almvägen i norr till Älta torg i söder samt en öst-västlig gata som löper från Parktorget till Oxelvägen. Höjdskillnaderna är så stora att den östra delen utav gatan mot parktorget övergår i en trappa med access till parken.

Planprogram vid samråd 2017, utdrag vad gäller planering av Älta torg

Torg

Älta centrum föreslås få ett nytt offentligt vardagsrum, ett torg, som sträcker sig mellan Ältavägen och Oxelvägen. Torget ska fungera som en ny mötesplats för såväl besökare som invånare. Det är ett torg som ska inbjuda till många aktiviteter. På torget ska man kunna sitta ner och betrakta folklivet, flanera, och cykla. Men det ska även vara utformat så att torghandel och andra evenemang kan ske. Torget ska berikas av att kultur- och fritidslokaler, bibliotek, service och andra kommersiella verksamheter har entréer mot torget. På torget tillåts trafik för varuleveranser och angöring för bostäder.

Genomfartstrafik föreslås förbjudas över torget.

Torget stiger från öst till väst, med en lägsta punkt vid Ältavägen och en högsta punkt vid Oxelvägen. På grund av torgets avlånga form är det indelat i tre olika delområden, torgets övre del (väst), torgets mittendel och torgets nedre del (öst). Trots tre olika delområden, är gestaltningen sammanhållande för hela torget för att skapa ett tydligt sammanhang och en orienterbarhet. Torget karakteriseras av centralt placerade plana ytor eller mötesplatser, där det finns möjlighet till vistelse. Dessa mötesplatser kan försees med flera olika funktioner, såsom sittplats, cykelparkering, lek, uteservering och växtbäddar för dagvattenhantering.

Torget övre del är den mest branta delen (cirka 5%). Torgets mittendel karakteriseras av en plan samlingsplats som omringar den befintliga eken, framför kultur- och fritidskvarteret. Vid evenemang kan samlingsplatsen användas för uppträdande.

Enhetens analys och bedömning

Kulturnämnden har möjlighet att lämna synpunkter över detaljplan för Älta Centrum (Dnr: KFKS 2016/440 Projekt: 9630).

I det planprogram som låg till grund för kulturnämndens yttrande den 5 december 2017 fanns en planering av Älta torg, parktorget och planeringen av området lokalgator som i nuvarande förslag kraftigt förändrats. Det påverkar på olika sätt de verksamheter som kulturnämnden och fritidsnämnden, genom olika driftaktörer, finansierar.

I nuvarande förslag kommer all trafik till lokalgatan vid kvarter 6 och kvarter 8 - äldreboendet att via torggatan gå över Älta torg, ner över parktorget in på lokalgatan. Det gäller såväl all trafik för boende i de båda bostadskvarteren för att nå de garage som planeras samt för besökare. Leveranser till såväl äldreboende och förskola kommer att ha sina transporter via torggatan och parktorget. Till förskolan bör man också beräkna hämtning och lämning. Det är tänkt att trafiken ska ske på ”de gåendes villkor”.

På ytan framför kulturhusets entré finns tankar om att kunna spilla ut verksamheterna. Här finns planer på en utescen och andra aktiviteter. Ett stort antal barn kommer att

passera över torget och över parktorget för att besöka bibliotek, kulturhus och fritidsgård. Med den trafiklösning som presenteras i nuvarande planprogram kommer det att bli en otrygg miljö och inte lämplig att nyttja för olika aktiviteter så som det var tänkt. Inte heller planeringen av Älta torg kommer att vara i enlighet med det första planförslaget vad gäller tankar om ett ”nytt offentligt vardagsrum”.

Ekonomiska konsekvenser

Planprogrammet medför inga omedelbara ekonomiska konsekvenser för kulturnämnden. Flytt till nya lokaler är planerade till 2023. Inför mål och budget 2022/23 skall hyra för de nybyggda lokalerna för bibliotek och kulturhus tas i beaktan

Konsekvenser för barn

Projektet kommer att orsaka olägenheter under byggtiden som påverkar barn som rör sig i området och som dagligen använder kollektivtrafik för att ta sig till skolor och fritidsaktiviteter. Stor vikt måste därför läggas på väl genomförd planering, goda temporära lösningar och god information till allmänheten. För den långsiktiga planeringen är det av största vikt att skapa en trygg och säker miljö för barn och unga som kommer att röra sig i området.

Handlingar i ärendet

1. Förslag till yttrande
2. Planbeskrivning

Cortina Lange
Enhetschef
Kultur- och fritidsenheten

Susanne Broman Kjulsten
Samhällsplanerare
Kultur- och fritidsenheten